

WYDARZENIA NR 55
INSTYTUT PSYCHOLOGII APS
GRUDZIEŃ 2023

WAŻNE WYDARZENIA

8.12.

Konferencja „Po zdrowie razem - wdrożenie modelu i uruchomienie Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży dla Ochoty, Śródmieścia i Ursusa”
9.00-15.00, aula A, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej ul. Szczęśliwickiej 40 w Warszawie.

12.12.

Spotkanie Wigilijne Grupy Wsparcia Osób z Doświadczeniem Kryzysu Psychicznego TROP
Sala 1109, Akademia Pedagogiki Specjalnej
Godzina 11.30

20.12.

Spotkanie Świąteczne Pracowników Instytutu Psychologii, godzina 12.00 sala 3605

OGŁOSZENIA

Informujemy, że Kalifornijski Stanford University, we współpracy z wydawnictwem Elsevier oraz firmą SciTech Strategies opracował listę 2% najbardziej wpływowych naukowców na świecie w 2022 roku (tzw.: World's TOP 2% Scientists). W tym gronie znalazł się pracownik naszego Instytutu – **dr hab. Łukasz Baka, prof. APS**.

Do zestawienia trafiają badacze z całego świata, ze wszystkich dziedzin nauki. Lista tworzona jest w oparciu o ich dorobek naukowy, a kryteriami oceny są m.in. liczba cytowań przez innych autorów, indeks Hirscha oraz pozycja i rola danego badacza na liście autorów publikacji. Stanford University tworzy dwa rodzaje rankingu - pierwszy bierze pod uwagę dorobek całej kariery naukowca (do końca 2022 roku), drugi dotyczy cytowań z 2022 roku. <https://ecebm.com/2023/10/04/stanford-university-names-worlds-top-2-scientists-2023/>
Gratulacje!

dr Iwona Nowakowska została Redaktorką Gościnną numeru specjalnego Discover Psychology (czasopisma Springer Nature). Tytuł numeru specjalnego to: Prosocial Behaviors: Research Advancements and Methodological Challenges. Zapraszamy do składania tekstów - szczegóły pod adresem <https://link.springer.com/collections/jbdififajf> Czasopismo ma charakter open access, obowiązują opłaty [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Informujemy, że grant **dr Joanny Witowskiej** "Doświadczenie czasu w erze cyfrowej Europy" jest realizowany w APS od 27 października 2023. Projekt realizowany jest w ramach międzynarodowego konsorcjum naukowego TIMED złożonego z sześciu krajów i finansowany jest w ramach europejskiego programu CHANSE ERA-NET koordynowanego przez Narodowe Centrum Nauki. Więcej informacji o projekcie: <https://www.timed-europe.net/>

III Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Metod Pomocy Psychologicznej „Pomoc Psychologiczna Dzieciom i Młodzieży” organizowana przez Katedrę Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego Instytutu Psychologii APS, odbyła się 9-10 listopada 2023, APS, Warszawa. Zapraszamy do śledzenia informacji: Facebook: facebook.com/metodypomocy, gdzie na bieżąco są podawane informacje m.in. o materiałach pokonferencyjnych.

Webinar dla młodych naukowców organizowane przez ENTER Mental Health Network pt. "Next generation mental health researchers". Najbliższy webinar, którego celem była wymiana doświadczeń naukowych między doktorantami 28.11.2023. Więcej informacji i nagrania z webinaru <https://www.entermentalhealth.net/post/enter-webinars-2023-24-invitation-to-next-generation-mental-health-researchers> Zapraszamy do zapoznania się!

W MINIONYM MIESIĄCU

PUBLIKACJE

Weker, M. (2023). Neuroplastyczność jako podstawa wspierania rozwoju, W: A. Bieńkowska, D. Danielewicz (red. nauk), *Rozwój w okresie dzieciństwa. Wsparcie psychologiczne* (s.9-32). Akademia Pedagogiki Specjalnej [Zakład Neuropsychologii i Neurobiologii]

Pajestka, G., **Poraj-Weder, M.** (2023). Persistence as a multidimensional construct: A new insight into the multidimensional persistence scale. *International Journal of Selection and Assessment* (online first), <https://doi.org/10.1111/ijsa.12457> [Poraj-Weder, M. - Zakład Psychologii Rozwoju i Wychowania APS]

Jasielska, D.*, **Rajchert, J.***, **Nowakowska, I.**** (2023). The importance of trust and altruistic social orientation for COVID-19 distress. *Current Issues in Personality Psychology*.doi: <https://doi.org/10.5114/cipp/173037> [*Zakład Psychologii Społecznej; ** Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Kaźmierczak, I., Zajenkowska, A., **Bodecka-Zych, M.**, **Jasielska, D.**, Olechowska, A., Molińska, W., & Moniuszko, K. (2023). Exploring the emotional and thematic matrix of dreams during war: the role of anxiety and depression. *Current Psychology*, 1-9. Doi: <https://doi.org/10.1007/s12144-023-05339-w> [Zakład Psychologii Społecznej]

Odachowska-Rogalska, E. (2023). W: A. Bieńkowska, D. Danielewicz (red.), *Psychologiczne wsparcie dziecka z trudnościami wynikającymi z doświadczeń traumatycznych*. Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Sieder, A. (2023). Wsparcie psychologiczne w zaburzeniach depresyjnych u dzieci. W: A. Bieńkowska, D. Danielewicz (red.), *Rozwój w okresie dzieciństwa. Wsparcie psychologiczne* (s.265-292). Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Bieńkowska, A.* , Danielewicz, D.** (red.) (2023). *Rozwój w okresie dzieciństwa. Wsparcie psychologiczne*. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej [*Zakład Psychologii Rozwoju i Wychowania, **Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Danielewicz, D. (2023). Wsparcie psychologiczne dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. W: A. Bieńkowska, D. Danielewicz (red.), *Rozwój w okresie dzieciństwa. Wsparcie psychologiczne* (s. 33-60). Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Hryniewicka, A. (2023). Obraz Marii Grzegorzewskiej w świetle listów i wspomnień współpracowników i słuchaczy PIPS. *Biografistyka Pedagogiczna*. T. 8, nr 1. [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Hryniewicka, A. (2023). Przejawy i uwarunkowania postawy religijnej Marii Grzegorzewskiej. *Roczniki Pedagogiczne KUL*, T. 15 (51), nr. 3, s. 5-15. [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży].

Gambin, M., Wnuk, A., Oleksy, T., **Sękowski, M.**, Kubicka, K., Woźniak-Prus, M., Sharp, C., & Bonanno, G. A. (2023). Depressive and anxiety symptom trajectories in Polish adolescents during the COVID-19 pandemic and the outbreak of war in Ukraine: uncovering the role of family relations. *Development and Psychopathology*, 1–11. Advance online publication. <https://doi.org/10.1017/S095457942300130X> [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Kluczyńska, S. Wrona, G. (2023). Psychologiczne i prawne aspekty przeciwdziałania przemocy domowej. *Zadania przedstawicieli ochrony zdrowia*. Kraków: Studio Profilaktyki Społecznej Adam Rynkiewicz. Zadanie dofinansowane ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych na zlecenie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Prot-Klinger, K. (2023). "Peter Grimes" – jeszcze jedna opowieść o koźle ofiarnym", *Psychiatria* 42, 86-88. [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Czabała, C. (2023). Philip J. Flores, Jeffrey Roth, Barney Straus: Group psychotherapy with addicted populations. An Integration of Theory and Practice. 4th edition. New York, NY: Routledge; 2023, p. 282. Alcoholism and Drug Addiction/Alkoholizm i Narkomania, 36(2), 141-146. <https://doi.org/10.5114/ain.2023.133215> (recenzja monografii) [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

WYSTĄPIENIA

Banasik-Jemielniak, N. (2023) "Behind the scenes of psycholinguistic research - examples from studies on irony and bilingualism" - Wykład gościnny na Uniwersytecie Manitoby (Winnipeg, Kanada) [Zakład Metodologii Badań Psychologicznych]

Rowicka, M. (2023). Profilaktyka e-uzależnień. Od dziecka do nastolatka. Warsztaty podczas III Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Szkoleniowa Metod Pomocy Psychologicznej „Pomoc Psychologiczna Dzieciom i Młodzieży” 9-10 listopada 2023 r. [Zakład Metodologii Badań Psychologicznych]

Rowicka, M. (2023). Adaptacja oddziaływania krótkiej interwencji dla osób używających metamfetaminę w Polsce (Projekt IMPRESA), podczas konferencji "Wspólne wyzwania, różnorodne podejścia w terapii uzależnień", Warszawa, 15 - 17 listopada 2023 r. [Zakład Metodologii Badań Psychologicznych]

Weker, M. (9-10 listopada 2023). *Aktywizacja sprawności okoruchowej dzieci w kontekście nadmiernej ekspozycji cyfrowej* [referat]. W: **M. Weker (przew.)** Sesja VI Pomoc dzieciom i młodzieży w szkole część II. III Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowej Metod Pomocy Psychologicznej "Pomoc Psychologiczna Dzieciom i Młodzieży", Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Warszawa [Zakład Neuropsychologii i Neurobiologii]

Marta Bodecka-Zych wygłosiła referat pt. "Narcyzm wrażliwy w relacji ojca z synem" na III Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Metod Pomocy Psychologicznej: Pomoc Psychologiczna Dzieciom i Młodzieży, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej [Zakład Psychologii Społecznej]

18-19.09 **dr Kamila Dobrenko** przeprowadziła szkolenie "Wspieranie osób z aktualnym doświadczeniem traumy" dla psychologów Państwowej Straży Pożarnej, warsztat prowadzony był w ramach programu trenerskiego CSPA „Trauma wojenna, PTSD oraz budowanie odporności psychicznej” prowadzonego przez prof. Mooli’ego Lahada i Jego zespół, współorganizowanego z APS [Zakład Psychologii Osobowości]

Paweł Bronowski wykład: Leczenie i wsparcie społeczne osób chorujących psychicznie w środowisku lokalnym, I Mazowieckie Forum Zdrowia Psychicznego, Wydział Promocji Zdrowia, Departament Zdrowia i Polityki Społecznej, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, Warszawa, 29.11.23 [Zakład Psychologii Klinicznej Człowieka Dorosłego]

Odachowska-Rogalska, E. - wykład pt. ZNACZENIE WIĘZI DZIECKO-RODZINA W KSZTAŁTOWANIU ZDROWIA PSYCHICZNEGO DZIECI I MŁODZIEŻY podczas spotkania przedstawicieli miast będących uczestnikami programu #UNICEF Miasto Przyjazne Dzieciom (Child Friendly City) zorganizowanego przez UNICEF Poland w Konsulacie Kultury Gdynskiego Centrum Kultury w dniu 7 listopada 2023 [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Odachowska-Rogalska, E. - wykład pt. Konsekwencje kryzysu psychicznego wśród dzieci i młodzieży. Rodzice w obliczu kryzysu, psycholog w szkole podczas I Mazowieckiego Forum Zdrowia Psychicznego „Zdrowie psychiczne wyzwaniem XXI wieku” w dniu 27.11.2023 [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Odachowska-Rogalska, E., Siedler, A. (2023). Funkcjonowanie rodziców a ocena funkcjonowania dzieci w okresie pandemii Covid-19 podczas konferencji pt. WSPIERANIE RÓŻNORODNOŚCI PSYCHICZNEJ W WARUNKACH TRANSFORMUJĄCEGO SIĘ ŚWIATA, w dniu 28.11.2023 r. w Akademii WSEI w Lublinie [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Odachowska-Rogalska, E., Kruk-Rogucka, M. (2023). Ekspozycja na bodźce skojarzone z traumą a psychospołeczne funkcjonowanie rodziców i dzieci w obliczu wojny w Ukrainie podczas konferencji pt. WSPIERANIE RÓŻNORODNOŚCI PSYCHICZNEJ W WARUNKACH TRANSFORMUJĄCEGO SIĘ ŚWIATA, w dniu 28.11.2023 r. w Akademii WSEI w Lublinie [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Kruk-Rogucka, M. (2023). Wystąpienie: "Kryzys związany z opuszczeniem i żałobą" podczas III Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Metod Pomocy Psychologicznej, Pomoc Psychologiczna Dzieciom i Młodzieży, w dn. 10.11.2023 r. w APS w Warszawie. [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Siedler, A. (2023). Wystąpienie: "Charakterystyka oraz specyfika pracy z nastolatkiem ze spektrum autyzmu" podczas III Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Metod Pomocy Psychologicznej, Pomoc Psychologiczna Dzieciom i Młodzieży, w dn. 10.11.2023 r. w APS w Warszawie. [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

Siedler, A. (2023). Wystąpienie: "Pandemia COVID-19 a objawy depresji wśród młodzieży z cechami ASD" podczas konferencji pt. WSPIERANIE RÓŻNORODNOŚCI PSYCHICZNEJ W WARUNKACH TRANSFORMUJĄCEGO SIĘ ŚWIATA, w dniu 28.11.2023 r. w Akademii WSEI w Lublinie [Zakład Psychologii Klinicznej Dzieci i Młodzieży]

28 listopada 2023 **dr Iwona Nowakowska** wystąpiła podczas webinaru ENTER Mental Health Network – tytuł wystąpienia: *Resilience and job burnout in Polish school teachers in three time points during the COVID-19 pandemic: the moderating role of depressive symptoms*. Nagranie będzie dostępne wkrótce na stronie ENTER Mental Health. [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Sękowski, M., Gambin, M. (2023). Referat pt. „Dezorganizacja, niepokój i unikanie. Struktura czynnikowa i profile latentne przywiązania w dorosłości”. V Krajowa Konferencja Psychologii Klinicznej „Psychologia kliniczna w czasach nie-pokoju”. 23-25.11.2023. Kraków, Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Sękowski, M. Moderowanie sesji pt. „Pomoc dzieciom i młodzieży w kontekście żałoby i konfrontacji ze śmiercią”. III Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Metod Pomocy Psychologicznej „Pomoc Psychologiczna Dzieciom i Młodzieży”. 9-10.11.2023. Warszawa, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Sękowski, M., Gambin, M. (2023). Referat pt. „Dezorganizacja, niepokój i unikanie. Struktura czynnikowa i profile latentne przywiązania w dorosłości”. V Krajowa Konferencja Psychologii Klinicznej „Psychologia kliniczna w czasach nie-pokoju”. 23-25.11.2023. Kraków, Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Zabłocka-Żytka, L. wystąpienie pt.: „Wsparcie psychologiczne dzieci młodzieży poprzez edukację dorosłych. Prezentacja materiałów szkoleniowych” podczas III Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Metod Pomocy Psychologicznej „Pomoc Psychologiczna Dzieciom i Młodzieży” [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

9-10 listopada 2023, APS, Warszawa. **Zabłocka-Żytka, L.** moderowanie sesji referatów pt. „Pozaszkolne formy pomocy psychologicznej wspierające zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży” podczas III Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Metod Pomocy Psychologicznej „Pomoc Psychologiczna Dzieciom i Młodzieży” [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Prot-Klinger, K. udział 28.10 w konferencji w Pradze "Transgenerational transfer of holocaust trauma - prevention and care" z referatem "Transgeneration trauma of the Holocaust. Polish studies." [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

Prot-Klinger, K., 7.11, Warszawa - referat "Trauma w słowach, trauma w ciele. Opowieść o traumie w tekstach Hanny Krall" na konferencji „Hanna Krall. Konteksty" organizowanej przez ŻIH oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

9-10 listopada 2023, APS, Warszawa, **Jelonkiewicz-Sterianos, I., Prot-Klinger, K., Ciepliński, K.**, moderowanie sesji posterowej oraz udział w komisji konkursowej na najlepszy poster w trakcie III Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Metod Pomocy Psychologicznej „Pomoc Psychologiczna Dzieciom i Młodzieży”. [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

INNE

W listopadzie 2023 **dr Magdalena Rowicka** wzięła udział jako ekspertka w debacie Cyfrowe Drogowskazy, realizowanej przez Samsung-Polska we współpracy z Wirtualna Polska [Zakład Metodologii Badań Psychologicznych]

W dniach 13-14 listopada 2023 **dr Joanna Świdorska** poprowadziła warsztaty psychometryczne dla Studentów III roku psychologii. Była to forma nagrody za pomoc w prowadzeniu badań. [Zakład Metodologii Badań Psychologicznych]

14 listopada **dr Natalia Gawron** przedstawiła prezentację *Mózg, umysł i aktywność fizyczna* w Miejscu Aktywności Lokalnej SURMA [Zakład Neuropsychologii i Neurobiologii]

W ramach zajęć "Prowadzenie szkoleń" pod kierunkiem **dr Karoliny Konopki** studenci i studentki IV roku specjalności Stosowana Psychologia Społeczna przygotowali i zrealizowali cykl siedmiu szkoleń pt. "Od prokrastynacji do motywacji" dla społeczności APS. [Zakład Psychologii Społecznej]

Wypowiedź **dr Izabeli Kaźmierczak** w Norweskiej prasie Khrono: Lancet fikk «bekymrings-meldinger» om studien som viste at hver tredje student er psykisk syk (khrono.no) [Zakład Psychologii Społecznej]

Zebranie Koła Naukowego Psychologii Traumatycznej pod kierunkiem **dr Dawida Ścigaty**, które odbyło się 20 listopada 2023 [Zakład Psychologii Osobowości]

Dr hab. Paweł Bronowski, prof. APS wystąpienie podczas XI Seminarium Skoncentrowanym na Osobie pod hasłem: „Fenomen Doświadczania Choroby” w Krakowie. [Zakład Psychologii Klinicznej Człowieka Dorosłego]

dr Krzysztof Ciepliński, opracowanie i realizacja programu kursu z zakresu Poradnictwa i Strategii Wspierających w ramach III Edycji Studium KUL dla Polonii i Polaków za granicą. Kurs będzie realizowany w okresie grudzień 2023 - maj 2024 [Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego]

NADCHODZĄCE WYDARZENIA

**TERMINY ZEBRAŃ
PRACOWNIKÓW INSTYTUTU
PSYCHOLOGII
W SEM. ZIMOWYM 2023/24:**

25. PAŹDZIERNIKA 2023

29. LISTOPADA 2023

**20. GRUDNIA 2023 (SPOTKANIE
ŚWIĄTECZNE)**

24. STYCZNIA 2024

Działania Grupy Wsparcia TROP

- 5.11. - Uczestnik Grupy Wsparcia TROP przeprowadził dwie prelekcje destygmatyzacyjne dla studentów Menedżerskiej Akademii Nauk Stosowanych ul. Kawęczyńskiej 37 w Warszawie.
- 06.11. - uczestniczka Grupy Wsparcia TROP wzięła udział w spotkaniu online projektu Inicjatywy „ Nasz Rzecznik”.
- 07.11. - uczestniczka Grupy Wsparcia TROP przeprowadziła prelekcję destygmatyzacyjną dla studentów kierunku fizjoterapii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.
- 08.11. - odbyło się spotkanie Grupy Wsparcia TROP w Akademii Pedagogiki Specjalnej.
- 09.11. - uczestniczka Grupy Wsparcia TROP przeprowadziła prelekcję destygmatyzacyjną dla studentów psychologii Menedżerskiej Akademii Nauk Stosowanych ul. Kawęczyńska 37 w Warszawie.
- 14.11. - uczestniczka Grupy Wsparcia TROP przeprowadziła dwie prelekcje destygmatyzacyjne dla studentów arteterapii Akademii Pedagogiki Specjalnej.
- 20.11. - uczestniczka Grupy Wsparcia TROP przeprowadziła prelekcję destygmatyzacyjną dla studentów Akademii Wychowania Fizycznego ul. Marymoncka 34 w Warszawie.
- 21.11. - uczestniczka Grupy Wsparcia TROP przeprowadziła fakultet dla studentów III roku psychologii klinicznej Akademii Pedagogiki Specjalnej.
- 21.11. - odbyło się spotkanie grupy samopomocowej w siedzibie St. POMOST.
- 22.11. - uczestniczka Grupy Wsparcia TROP przeprowadziła prelekcję destygmatyzacyjną dla uczestników Klubu „ Fajrant” Szpitala Wolskiego ul. Kasprzaka 17 w Warszawie.
- 23-24.11. - uczestniczka Grupy Wsparcia TROP wzięła udział w konferencji Sztuka Uczy Pomaga w Akademii Pedagogiki Specjalnej prezentując swoje prac- rysunki w sesji posterowej konferencji.
- 28.11. - uczestniczka Grupy Wsparcia TROP wzięła udział w XI Seminarium Skoncentrowanym na Osobie pod hasłem: „Fenomen Doświadczania Choroby” w Krakowie.
- 30.11. - uczestniczka Grupy Wsparcia TROP wzięła udział w spotkaniu online na temat dostępności psychiatrii dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.